

کافه

خاطره روزنامه صبا؛
گفت وگو با مریم معترف
بازیگر و کارگردان تئاتر،
سینما و تلویزیون

زیربمباران آمسته با گل سرخ بازی کردم

○ از چه سنی برای سینما رفتن فیلم انتخاب می‌کردید؟

همیشه با پدرم و مادرم سینما می‌رفتم و تنهایی نمی‌رفتم که خودم تصمیم برای انتخاب فیلم بگیرم. موقعی که فیلم سینمایی «بن‌هور» به ایران آمد ابراز علاقه کردم که به دیدن فیلم برویم و پدرم موافقت کرد.

○ در اواسط دهه چهل با ساخته شدن فیلم‌هایی مثل «خشت و آئینه» و «شب قوزی» و بعدش ورود سینمای موج نو آیا به دیدن این فیلم‌ها هم علاقه داشتید؟

«خشت و آئینه» ابراهیم گلستان را دیدم و فیلم خوب و موثری بود. رنگارنگ بیضایی با توجه به فضا و داستانش برایم اثر گذار بود. متأسفانه «شب قوزی» آقای غفاری را ندیدم.

○ با دوستان تان سینما نمی‌رفتید؟

تا زمان ورود به دانشگاه تنهایی سینما می‌رفتم.

○ دوران دبیرستان در چه رشته‌ای تحصیل کردید؟ رشته ادبیات خواندم.

○ آیا خانواده موافق بودند که شما در دانشگاه تئاتر بخوانید؟

چون می‌دانستند به هنر و تئاتر علاقه دارم مخالفتی نداشتند و من را در انتخابم آزاد گذاشتند. البته فامیل می‌گفتند دختر باید معلم شود و تئاتر به درد دخترها نمی‌خورد. اما والدینم همچنان برای نظر و انتخابم احترام قائل بودند و کمک کردند و هیچ وقت سخت‌گیری درباره من اعمال نکردند. بر عکس با تشویق تلاش می‌کردند من در هدفم موفق باشم.

○ در چه سالی به هنرهای زیبا رفتید؟ و با چه هنرمندانی هم دوره بودید؟

ورودی سال ۱۳۴۴ بودم و با صادق هاتفی، سعید پورصمیمی و تعدادی دیگر هم دوره بودم. خیلی از هم‌دوره‌هایم بعداً تمایلی به ادامه فعالیت نداشتند و جذب کارهای دیگری شدند.

○ در دوران تحصیل، نمایشی را کارگردانی کردید؟

در دانشگاه شاگرد حمید سمندران بودم که با پری صابری گروه تئاتری آپادانا را تشکیل داده بودند و پری صابری قصد داشت نمایشنامه «درس» اثر اوزن یونسکو را روی صحنه ببرد و سمندریان من را معرفی کرد. تست دادم و پری صابری از کارم رضایت داشت و برای بازی در این نمایشنامه انتخاب شدم.

○ نمایش «درس» در چه سالنی اجرا شد؟

در سالن تئاتر انجمن ایران-آمریکا در خیابان وزرا که متعلق به کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بود، اجرا رفتیم. نقش مقابلم را محمدعلی کشاورز بازی کرد. نمایش خیلی مورد استقبال قرار گرفت و پری صابری تشویقم کرد و در ادامه در دو نمایش حمید سمندریان بازی کردم و برای نمایش «چشم اندازی از پل» به جشنواره تئاتر دانشجویان در شیراز دعوت شدیم.

○ آیا شیوه کاری پری صابری با حمید سمندریان تفاوت داشت؟

آن دوران اوج فعالیت‌های کاری سمندریان و صابری در تئاتر بود و کارهای موفقی را روی صحنه اجرا می‌کردند و هر کدامشان سبک کاری خاص خودشان را داشتند. کار کردن با صابری و سمندریان برایم خیلی جذابیت داشت و به من در ادامه راهم در تئاتر خیلی کمک کرد.

○ آیا برای بازی در نمایش «درس» دستمزد گرفتید؟

دستمزد اندکی در حد پول توجیبی بود و برایم عشق به بازی در صحنه از هر چیز دیگری مهم‌تر بود.

○ از چه دوره‌ای فیلم دیدن برایتان مهم شد؟

از دوران کودکی به بازیگری و تئاتر علاقه داشتم. در آن دوران همراه پدر و مادرم به سینما می‌رفتم و پس از تماشای فیلم، وقتی به خانه برمی‌گشتم، به اتاقم می‌رفتم و نقش‌ها را، به‌ویژه نقش‌هایی را که برایم جذابیت بیشتری داشتند، بازی می‌کردم.

○ آیا تئاتر را به اندازه سینما دوست داشتید؟

به پدرم اصرار می‌کردم من را به دیدن تئاتر ببرد. لاله زار در آن سالها سمبل تئاتر بود و بهترین گروه‌ها در سالن‌های تئاتر لاله‌زار نمایش اجرا می‌کردند و سالن‌ها همیشه پر بود.

○ کدام نمایش بیشتر در سن کودکی برایتان جذابیت بیشتری داشت؟

اسم کارگردان نمایش را به خاطر ندارم. اما بازی بازیگر زن اصلی خانم پریخده را خیلی دوست داشتم و یک نمایش هم با بازی وحدت دیدم که برایم جذاب بود. بزرگتر که شدم بیشتر سینما می‌رفتم.

احمد محمد اسماعیلی
گفت‌وگو

مریم معترف از چهره‌های با سابقه و تأثیرگذار تئاتر ایران است که بیش از پنج دهه در عرصه‌های بازیگری، کارگردانی و مدیریت فرهنگی فعالیت کرده است. وی فارغ‌التحصیل بازیگری و کارگردانی از دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران و دانش‌آموخته زیبایی‌شناسی تئاتر از دانشگاه سوربن پاریس است. فعالیت حرفه‌ای خود را از اواخر دهه ۴۰ در تئاتر و از اوایل دهه ۵۰

در تلویزیون آغاز کرد. او در طول سال‌های فعالیتش با هنرمندانی چون پری صابری، منوچهر عسگری‌نسب، یدالله صمدی، جعفر والی، داود رشیدی، گلاب آدینه، هادی مرزبان، حسن فتحی و احمد امینی همکاری داشته و در حوزه بازیگری در آثاری چون فیلم سینمایی «آن سوی مه»، «آپارتمان شماره ۱۳» و مجموعه تلویزیونی «اولین شب آرامش»، «همسایه‌ها» حضور داشته است. معترف در عرصه تئاتر نیز علاوه بر ایفای نقش در نمایش‌هایی چون «مرگ یزدگرد» و «پیروزی در شیکاگو»، کارگردانی آثاری همچون «عمو هاشم»، «گوشه‌نشینان آلتونا»، «آدم‌ها و آهوان»، «فرود سیاوشان» و «مال کنون» را در کارنامه دارد. او همچنین در مقاطعی مدیریت مدیر اداره برنامه‌های تئاتر را بر عهده داشته و در این جایگاه نقش مهمی در حمایت از هنرمندان و فراهم کردن فرصت اجرا برای نسل‌های مختلف تئاتر ایفا کرده است. با او درباره سال‌های فعالیت حرفه‌ای، همکاری با بزرگان تئاتر و فراز و فرودهای هنر نمایش در ایران گفت‌وگو کرده‌ایم.

